

Міністерство освіти і науки України
Український державний університет імені Михайла Драгоманова

«ЗАТВЕРДЖЕНО»
Декан педагогічного факультету
Олександренко Г. О.

«31» серпня 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
ПСИХОЛОГІЯ ДИТЯЧА
освітньої програми Дошкільна освіта
галузі знань 01 Освіта/Педагогіка
спеціальності 012 Дошкільна освіта
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Шифр за навчальним планом ПП2.01

Київ 2023

Робоча програма розроблена на підставі навчальної програми «*Психологія дитяча*», затвердженої на засіданні Вченої ради НПУ імені М.П. Драгоманова «24» листопада 2022 року, протокол №5.

Розробник програми: Гальченко В.М., доцент, кандидат психологічних наук, доцент кафедри дошкільної освіти.

Затверджено на засіданні кафедри дошкільної освіти «28» серпня 2023 р., протокол №1.

Завідувач кафедри

Цветкова Г.Г.

I. Опис дисципліни

Шифр дисципліни ПП2.01

Загальні характеристики дисципліни	Навчальне навантаження з дисципліни		Методи навчання і форми контролю
Галузь знань 01 Освіта	Кількість кредитів – 9		Методи навчання: словесні – лекція, пояснення, бесіда; практичні – виконання практичних завдань, розробка схем, таблиць; самостійне вивчення теоретичного матеріалу, конспектування джерел та їх аналіз, розробка структурно-логічних схем, таблиць. <i>Методи та форми дистанційного навчання</i> система Moodle https://moodle.npu.edu.ua/course/view.php?id=4874 інтернет-конференція Google Meet.
Спеціальність 012 «Дошкільна освіта»	Загальна кількість годин -270		
Освітній ступінь Бакалавр	Лекції:		
	Денна	Заочна	
	52	12	
Обов'язкова	Семінарські (практичні) заняття:		
	50	16	
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом_I	Лабораторні заняття:		Форми поточного контролю: лекція (традиційна, проблемна, лекція-диспут), семінари, практичні та лабораторні заняття, модульні контрольні роботи, колоквіум.
	Індивідуальна робота:		
	-		
Семестр I-II	Самостійна робота:		
	-		
Тижневе навантаження: - аудиторне: 4 годин - самостійна робота: 8 год.	168	242	Форма підсумкового контролю: Екзамен (тести\завдання в системі Moodle)
	Співвідношення аудиторних годин і годин СРС:		
Мова навчання – українська	1/3	1/8	

Предметом навчальної дисципліни є закономірності психічного розвитку дитини, вікові новоутворення та провідні види діяльності дошкільника, особливості протікання кризових періодів його розвитку, психологічні механізми дитячої творчості та її особливості в дошкільному віці – ключові передумови довірливих стосунків з дитиною, компетентного освітнього процесу, успішної соціалізації дитини в умовах сьогодення.

Міждисциплінарні зв'язки: «Вікова та педагогічна психологія», «Загальна психологія», «Психологія особистості», «Психологія творчості», «Педагогіка», «Педагогіка дошкільна», «Соціальна психологія», «Психологія сім'ї», «Філософія», «Мистецтвознавство» тощо.

Метою викладання навчальної дисципліни «Психологія дитяча» є надання студентам необхідних теоретичних знань та практичних умінь з дитячої психології з подальшим використанням набутих знань та умінь на практиці у процесі взаємодії з дітьми на основі врахування їхніх вікових та індивідуально-психологічних особливостей, розвитку творчого потенціалу, як власного, так і дитячого.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Психологія дитяча» є:

- формування у студентів такої педагогічної позиції, за якої дитина сприймається як самоцінна й неповторна особистість, здатна до волевиявлення та ініціативи;
- вироблення у студентів умінь розпізнавати й підтримувати педагогічно значущі прояви активності дитини, спрямовувати їх у належному руслі, спиратись на бажання та інтереси вихованців під час формування в них початкових уявлень та чимдалі складніших знань про оточуюче;
 - озброювати студентів навичками ефективного спілкування й діяльності;
 - формувати здатність розвивати творчу активність дошкільників, адекватно реагувати на динамічні зміни в суспільстві і забезпечувати міцне засвоєння психологічних знань, які сприятимуть ефективній роботі з дітьми дошкільного віку.

II. Основні результати навчання і компетентності згідно з вимогами освітньо-професійної програми:

№ з/п	Програмні результати навчання	Компетентності
1.	ПРН 04. Розуміти і визначати особливості провідної – ігрової та інших видів діяльності дітей дошкільного віку, способи їх використання в розвитку, навчанні і вихованні дітей раннього і дошкільного віку.	Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі дошкільної освіти з розвитку, навчання і виховання дітей раннього і дошкільного віку, що передбачає застосовування загальних психолого педагогічних теорій і фахових методик дошкільної освіти, та характеризується комплексністю та невизначеністю умов. КЗ-3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
2.	ПРН 17. Здійснювати суб'єкт-суб'єктну взаємодію і розвивальне міжособистісне педагогічне спілкування з дітьми дошкільного віку та особистісно-і соціально	КЗ-6. Здатність до міжособистісної взаємодії.

	зорієнтоване спілкування з батьками.	
3.	ПРН 12. Будувати цілісний освітній процес з урахуванням основних закономірностей його перебігу. Оцінювати власну діяльність як суб'єкта педагогічної праці.	КС-3. Здатність до розвитку допитливості, пізнавальної мотивації, пізнавальних дій у дітей раннього і дошкільного віку.
4.	ПРН 20. Враховувати рівні розвитку дітей при виборі методик і технологій навчання і виховання, при визначенні зони актуального розвитку дітей та створенні зони найближчого розвитку.	КС-4. Здатність до формування в дітей раннього і дошкільного віку первинних уявлень про предметне, природне, соціальне довкілля, властивості і відношення предметів; розвитку самосвідомості («Я» дитини і його місце в довкіллі).
5.	ПРН 05. Здійснювати взаємодію в роботі закладу дошкільної освіти, сім'ї та школи. Залучати батьків до організації освітнього процесу з дітьми раннього і дошкільного віку в умовах закладу дошкільної освіти.	КС-5. Здатність до розвитку в дітей раннього і дошкільного віку мовлення як засобу спілкування і взаємодії з однолітками і дорослими.
6.	ПРН 11. Бути знайомим з ознаками булінгу. Вміти використовувати прийоми попередження та протидії йому.	КС-17. Здатність нести відповідальність за прийняття рішень у непередбачуваних умовах праці.
7.	ПРН 18. Володіти технологіями організації розвивального предметно-ігрового, природно-екологічного, пізнавального, мовленнєвого середовища в різних групах раннього і дошкільного віку.	КС-18. Здатність знаходити, опрацьовувати потрібну освітню інформацію та застосовувати її в роботі з дітьми, батьками.
8.	ПРН 16. Проектувати педагогічні заходи із залученням фахівців суміжних галузей, батьків, громадських діячів та ін. для реалізації завдань всебічного розвитку дітей.	КС-19. Здатність до комунікативної взаємодії з дітьми, батьками, колегами.
9.	ПРН 01. Розуміти і визначати педагогічні умови, закономірності, принципи, мету, завдання, зміст, організаційні форми, методи і засоби, що використовуються в роботі з дітьми від народження до навчання у школі; знаходити типові ознаки і специфіку освітнього процесу і розвитку дітей раннього і дошкільного віку.	КС-20. Здатність до самоосвіти, саморозвитку, до безперервності в освіті для постійного поглиблення загальноосвітньої та фахової підготовки, перетворення набуття освіти в процес, який триває впродовж усього життя людини.

III. Тематичний план дисципліни

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 9 кредитів ЄКТС 270 годин.

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		Л	п	сем	лаб	с.р		о	л	п	сем	лаб
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Загальні засади дитячої психології.												
Тема 1. Предмет та основні поняття дитячої психології. Короткий огляд історії та сучасного стану дитячої психології.	12	2	1	1	-	8	10	1	-	-	-	9
Тема 2. Принципи і методи дитячої психології.	14	4	1	1	-	8	11	1	-	1	-	9
Тема 3. Періодизація та основні детермінанти психічного розвитку дитини.	12	2	1	1	-	8	10	-	1	-	-	9
Разом за змістовим модулем 1	38	8	3	3	-	24	31	2	1	1	-	27
Змістовий модуль 2. Психічний розвиток дитини раннього та дошкільного віку в різних видах діяльності.												
Тема 1. Основні закономірності психічного розвитку у дитинстві.	12	2	1	1	-	8	10	1	-	-	-	9
Тема 2. Особливості розвитку спілкування дорослого з дитиною у дошкільному віці.	12	2	1	1	-	8	10	-	1	-	-	9
Тема 3. Психологічні особливості ігрової діяльності в дошкільному віці.	12	2	1	1	-	8	11	1	-	1		9
Тема 4. Психологічні особливості побутової діяльності в ранньому та дошкільному віці.	12	2	1	1	-	8	10	-	1	-	-	9

Тема 5. Характеристика образотворчої діяльності дошкільників.	12	2	1	1	-	8	10	-	-	1	-	9
Разом за змістовим модулем 2	60	10	5	5	-	40	51	2	2	2	-	45
Змістовий модуль 3. Особливості розвитку психічних процесів дитини дошкільного віку та формування особистості дошкільника.												
Тема 1. Розвиток сенсорно- перцептивної сфери дітей дошкільного віку	9	2	1	1	-	6	11	-	1	-	-	10
Тема 2. Розвиток пам'яті дошкільників.	11	2	1	1	-	7	11	1	-	-	-	10
Тема 3. Розвиток уваги та мовлення дітей дошкільного віку.	11	2	1	1	-	7	11	-	-	1	-	10
Тема 4. Розвиток мислення дитини від народження до 7 років.	11	2	1	1	-	7	11	-	1	-	-	10
Тема 5. Розвиток уяви дошкільників.	10	2	1	1	-	5	12	1	-	1	-	10
Разом за змістовим модулем 4	52	10	5	5	-	32	56	2	2	2		50
Змістовий модуль 4. Особливості розвитку особистості дітей дошкільного віку												
Тема 1. Становлення самосвідомості дошкільника.	11	2	1	2	-	6	11	1	-	-	-	10
Тема 2. Темперамент та характер у дошкільному віці.	10	2	1	1	-	6	11	-	-	1	-	10
Тема 3. Розвиток здібностей дошкільників.	10	2	1	1	-	6	11	1	-	-	-	10
Тема 4. Психологічна готовність дитини до системного навчання в школі.	10	2	1	1	-	6	11	-	1	-	-	10
Разом за змістовим модулем 4	41	8	4	5	-	24	44	2	1	1	-	40
Змістовий модуль 5. Проблема дослідження творчості в психології.												

Тема 1. Теоретичні підходи до проблеми творчості у психології	9	2	-	1	-	6	11	1	-	-	-	10
Тема 2. Види творчості. Поняття про творчий процес.	10	2	1	1	-	6	11	-	1	-	-	10
Тема 3. Психологічні особливості творчої особистості.	10	2	1	1	-	6	11	1	-	-	-	10
Тема 4. Творча унікальність.	10	2	1	1	-	6	11	-	-	1	-	10
Разом за змістовим модулем 5	39	8	3	4	-	24	44	2	1	1	-	40
Змістовий модуль 6. Експериментальні дослідження дитячої творчості												
Тема 1. Методи дослідження дитячої творчості	10	2	1	1	-	6	11	1	-	-	-	10
Тема 2. Методи стимулювання творчої активності дітей	10	2	1	1	-	6	11	-	-	1	-	10
Тема 3. Особливості прояву винахідливості дошкільників	10	2	1	1	-	6	11	1	-	-	-	10
Тема 4. Методи розвитку винахідливості дошкільників	10	2	1	1	-	6	11	-	1	-	-	10
Разом за змістовим модулем 6	40	8	4	4	-	24	44	2	1	1	-	40
Усього	270	52	24	26	-	168	270	12	8	8	-	242

IV. Зміст дисципліни

№ п/п	4.1. Назва модулів, тем та їх зміст	Кількість годин	
		Всього	В т. ч. лекцій
I	Змістовий модуль 1. Загальні засади дитячої психології.	38	8
	Тема 1.1 Предмет та основні поняття дитячої психології. Короткий огляд історії та сучасного стану дитячої психології. Предмет і структура дитячої психології як науки. Поняття, що характеризують онтогенез людини: дозрівання, розвиток, формування, становлення, навчання, виховання. Основні закономірності психічного розвитку людини. Передумови, умови і рушійні сили психічного розвитку дитини.		2
	Тема 1.2 Принципи і методи дитячої психології. Принципи вивчення психіки дитини. Класифікація методів дитячої психології. Спостереження як метод дитячої психології. Експеримент у дитячій психології. Методи бесіди та вивчення продуктів діяльності дітей. Вивчення психічних особливостей дитини педагогом.		4
	Тема 1.3 Періодизація та основні детермінанти психічного розвитку дитини. Поняття віку та характеристика його у психології. Проблема вікової періодизації психічного та особистісного розвитку дитини. Вікова періодизація психічного розвитку дитини від народження до початку навчання у школі.		2
II	Змістовий модуль 2. Психічний розвиток дитини раннього та дошкільного віку в різних видах діяльності.	60	10
	Тема 2.1 Основні закономірності психічного розвитку у дитинстві. Особливості психічного розвитку в дитинстві. Психічний розвиток новонародженої дитини. Психічний розвиток дитини першого року життя. Психічний розвиток дитини раннього віку. Психічний розвиток дитини від 3 до 7 років.		2
	Тема 2.2 Особливості розвитку спілкування дитини з дорослими та ровесниками у дошкільному віці. Онтогенез спілкування як найважливіший фактор психічного розвитку дошкільника. Форми спілкування дорослого і дитини в дошкільному віці. Модель оптимального спілкування педагога з дитиною. Роль експресивних засобів у спілкуванні дитини й дорослого. форми спілкування дошкільника з ровесниками (емоційно-практична, ситуативно-ділова, позаситуативно-ділова) та значення такого спілкування у житті дитини.		2
	Тема 2.3 Психологічні особливості ігрової діяльності в дошкільному віці.		2

№ п/п	4.1. Назва модулів, тем та їх зміст	Кількість годин	
		Всього	В т. ч. лекцій
	Розвиток гри у дитини до 3-х років. Особливості сюжетно-рольової гри дошкільника. Природа сюжетно-рольової гри дошкільника. Поняття про сюжет та зміст сюжетно-рольової гри. Роль та ігрові дії дошкільника як центральний компонент сюжетно-рольової гри. Значення ігрових предметів для забезпечення уявної ситуації у грі. Взаємовідносини дошкільників у грі. Класифікація дитячих ігор. Характеристика творчих ігор дошкільника. Характеристика дитячих ігор з правилами.		
	Тема 2.4 Психологічні особливості побутової діяльності в ранньому та дошкільному віці. Особливості побутової діяльності у дитини немовлячого віку. Характеристика побутової діяльності дитини раннього віку. Побутова діяльність у дошкільному віці.		2
	Тема 2.5 Характеристика образотворчої та конструктивної діяльності дошкільників. Зародження образотворчої діяльності у дитини до 3-х років. Розвиток образотворчої діяльності дошкільника. Особливості малюнка дошкільника. Зв'язок малювання із грою та мовленням дитини. Особливості конструктивної діяльності дітей раннього й дошкільного віку.		2
Ш	Змістовий модуль 3. Особливості розвитку психічних процесів дитини дошкільного віку та формування особистості дошкільника.	52	10
	Тема 3.1 Розвиток сенсорно-перцептивної сфери дітей дошкільного віку. Початковий етап у сенсорно-перцептивному розвитку дитини. Особливості сенсорно-перцептивного розвитку дітей раннього віку. Сенсорно-перцептивний розвиток дитини від 3-х до 7-ми років		2
	Тема 3.2 Розвиток пам'яті дошкільників. Особливості пам'яті дитини раннього віку. Розвиток видів пам'яті дитини з 3 до 7 років. Виникнення елементів довільності пам'яті. Керівництво розвитком пам'яті.		2
	Тема 3.3 Розвиток уваги та мовлення дитини від народження до 7 років. Види уваги у дошкільному дитинстві. Особливості уваги дитини немовлячого віку. Розвиток уваги у ранньому дитинстві. Досягнення у розвитку уваги в дошкільному віці (3–6 р.). Психолого-педагогічні умови розвитку уваги дошкільника. Розвиток мовлення в немовлячому віці. Особливості мовлення дитини раннього віку. Характеристика мовлення дитини дошкільного віку.		2
	Тема 3.4 Розвиток мислення дитини від		2

№ п/п	4.1. Назва модулів, тем та їх зміст	Кількість годин	
		Всього	В т. ч. лекцій
	народження до 7 років. Розвиток мислення у немовлячому віці. Характеристика мислення дитини раннього віку. Основні лінії у розвитку мислення дошкільника. Психолого-педагогічні умови розвитку мислення.		
	Тема 3.5 Розвиток уяви дітей дошкільного віку Зародження уяви в ранньому дитинстві. Особливості розвитку уяви у дошкільному віці. Уява в молодшому та середньому дошкільному віці. Уява старшого дошкільника. Психолого-педагогічні умови розвитку уяви дошкільника.		2
	Змістовий модуль 4. Особливості розвитку особистості дітей дошкільного віку	41	8
	Тема 4.1 Становлення самосвідомості дошкільника. Розвиток передумов самосвідомості у немовлячому віці. Розвиток самосвідомості в ранньому дитинстві. Розвиток самооцінки у дошкільника.		2
	Тема 4.2 Темперамент та характер у дошкільному віці. Психофізіологічні особливості темпераменту у дітей від народження до семи років. Характеристика дітей з різними типами темпераменту. Врахування типів темпераменту дітей у їх вихованні. Становлення характеру дошкільників.		2
	Тема 4.3 Розвиток здібностей дошкільників. Становлення передумов розвитку здібностей у дітей раннього віку. Розвиток здібностей у дошкільника. Психологічні особливості ранньої обдарованості.		2
	Тема 4.4 Психологічна готовність дитини до системного навчання в школі. Соціальна ситуація розвитку дитини при переході із дитячого закладу в школу. Мотиваційна готовність дитини до шкільного навчання. Пізнавальна готовність дошкільника до систематичного навчання. Вольова готовність дитини виконувати вимоги школи. Емоційна готовність дошкільника до входження у систему взаємовідносин шкільного середовища.		2
	Змістовий модуль 5. Теоретичні засади розвитку творчої особистості	39	8
	Тема 5.1 Теоретичні підходи до проблеми творчості у психології. Поняття «творчість». Сутність творчої діяльності. Підходи до вивчення творчості у зарубіжній психології. Історія дослідження творчості у вітчизняній психології.		2

№ п/п	4.1. Назва модулів, тем та їх зміст	Кількість годин	
		Всього	В т. ч. лекцій
	Системний підхід до вивчення творчості у сучасній психологічній науці.		
	Тема 5.2 Види творчості. Психологічні особливості творчості в різних галузях діяльності. Види творчості: наукова, технічна, літературна, музична, образотворча, ігрова, навчальна, побутова, військова, управлінська, ситуаційна, комунікативна. Механізм творчості. Рівні творчості. Поняття про творчий процес. Фази творчого процесу. Усвідомлене та неусвідомлене у творчості. Місце інтуїції у творчому процесі. Інсайт. Сучасні дослідження творчості.		2
	Тема 5.3 Психологічні особливості творчої особистості. Характерні риси творчої особистості. Поняття про творчі задатки і творчий потенціал. Взаємозв'язок мислення і творчості. Інтелект як творчість. Поняття про творчі здібності. Професіоналізм і творчі здібності. Творчий потенціал і психічне здоров'я. Фактори, що впливають на рівень творчих здібностей. Психологічна характеристика творчої дитини.		2
	Тема 5.4 Творча унікальність. Особливості творчої діяльності особистості на різних етапах онтогенезу. Поняття про творчу унікальність. Типи життєвих стратегій особистості. Обдаровані діти. Особливості роботи з обдарованими дошкільниками та школярами. Характеристика прояву творчості на різних етапах онтогенезу. Дитяча творчість.		2
	Змістовий модуль 6. Експериментальні дослідження дитячої творчості.	40	8
	Тема 6.1 Методи дослідження творчості. Методи традиційної психології творчості: самоспостереження творців за процесом власної творчості; вивчення бібліографічних даних творців; анкетування; інтерв'ю; експериментальні методи традиційної психології. Нетрадиційні методи психології творчості: аналіз результату предметної дії шляхом виявлення в ній прямого і побічного продукту. Методи реєстрації та попередньої обробки даних. Методи раціонального підходу до розв'язання винахідницьких завдань.		2
	Тема 6.2 Методи стимулювання творчої активності дітей. Методи розвитку креативності особистості. Творчі ігри і завдання для дошкільників. Творчі ігри школярів. Творчі тренінги на уроках і в домашніх умовах.		2
	Тема 6.3 Особливості прояву винахідливості дошкільників Поняття про винахідливість. Особливості розвитку		2

№ п/п	4.1. Назва модулів, тем та їх зміст	Кількість годин	
		Всього	В т. ч. лекцій
	винахідливості у процесі творчої діяльності дітей дошкільного віку. Шляхи, умови, засоби та чинники розвитку винахідливості як особистісної властивості дошкільників. Методика вивчення особливостей прояву винахідливості та чинників її розвитку в дітей дошкільного віку.		
	Тема 6.4 Методи розвитку винахідливості дошкільників. Методи активізації внутрішніх чинників розвитку винахідливості дітей дошкільного віку. Методи активізації зовнішніх чинників розвитку винахідливості дошкільників.		2

4.2 Плани практичних та семінарських занять

Тема 1. Предмет і основні поняття дитячої психології. Короткий огляд історії та сучасного стану дитячої психології (семінарське заняття)

Мета: сформувані у студентів цілісне уявлення про дитячу психологію як науку, її структуру; розкрити основні поняття дисципліни (онтогенез, дозрівання, розвиток, формування, становлення, навчання, виховання); дослідити основні закономірності психічного розвитку дитини, виявити його передумови та рушійні сили; здійснити короткий огляд історії та сучасного стану дитячої психології.

Ключові слова: предмет науки, структура дисципліни, онтогенез, дозрівання, розвиток, формування, становлення, навчання, виховання, гетерохронність, асинхронність, стадіальність, біологічні чинники, соціальні чинники розвитку психіки, диференціація та інтеграція психічних процесів, пластичність психіки.

Обсяг навчального часу: (2 год.)

Обладнання: мультимедійний проектор, комп'ютер, програмний продукт Microsoft Office PowerPoint 2007.

Основні питання.

1. Предмет і структура дитячої психології.
2. Поняття, що характеризують онтогенез дитини (дозрівання, розвиток, формування, становлення, навчання, виховання).
3. Основні закономірності психічного розвитку дитини.
4. Зародження знань щодо психічного розвитку дитини у філософії та природознавстві.
5. Дитяча психологія у Радянському Союзі.
6. Дитяча психологія в Україні.
 - 6.1. Передісторія дитячої психології в Україні.
 - 6.2. Розвиток дитячої психології в Україні у XIX-XX ст.
7. Основні теорії психічного розвитку дитини за кордоном.

Література:

Базова – [3; 5; 12; 18; 21; 33]

Допоміжна – [2; 4; 8; 23; 35]

Завдання та методичні поради з викладання теми:

Завдання 1. Розкрити структуру дитячої психології (скласти блок-схему).

Завдання 2. Розкрити зміст основних понять дитячої психології (навести приклади).

Завдання 3. Дати характеристику закономірностей психічного розвитку і дитинства (скласти таблицю).

Завдання 4. Здійснити екскурс в історію дитячої психології (скласти таблицю, яка відображає розвиток психологічних знань в Радянському Союзі та в Україні).

Завдання 5. Підготувати реферат на тему «Основні теорії психічного розвитку дитини за кордоном».

Вимоги до реферату:

1. У рефераті необхідно розкрити суть проблеми, що розглядається, дати визначення основних понять, огляд стану проблеми і основних підходів до її вивчення, викласти свій погляд на проблему, зробити ґрунтовні висновки.
2. СТРУКТУРА реферату:
 - Титульна сторінка
 - Зміст реферату
 - Вступ (актуальність проблеми)
 - Основна частина
 - Висновки, рекомендації
 - Список використаної літератури
3. У процесі написання реферату слід використовувати різні наукові та науково-популярні видання (монографії, наукові збірники, наукові журнали, часописи тощо). Список літератури повинен містити не менше п'яти опрацьованих джерел.
4. Обсяг реферату – 10 аркушів рукописного або друкованого тексту (формат А-4).
5. Реферат зараховуватиметься за результатами виступу студента.

Тема 2. Принципи і методи дитячої психології (семінарське заняття)

Мета: дати студентам знання про основні принципи дитячої психології як науки; дати характеристику методам дитячої психології згідно з класифікацією на групи: організаційні методи, емпіричні, допоміжні, діагностичні, методи математичної статистики; розкрити особливості організації та проведення природного експерименту у процесі дослідження психіки дитини дошкільного віку.

Ключові слова: принцип, метод, організаційні методи, емпіричні методи, допоміжні методи, спостереження, природний експеримент, лабораторний експеримент, бесіда, вивчення продуктів діяльності.

Обсяг навчального часу: (2 год.)

Обладнання: мультимедійний проектор, комп'ютер, програмний продукт Microsoft Office PowerPoint 2007.

Основні питання.

1. Принципи вивчення психіки дитини.
2. Класифікація методів дитячої психології.
3. Спостереження як метод дитячої психології.
4. Експеримент у дитячій психології.
5. Методи бесіди та вивчення продуктів діяльності дітей.

Література:

Базова – [1; 3; 114; 20; 22]

Допоміжна – [5; 6; 8; 18; 27]

Завдання та методичні поради з викладання теми:

Завдання 1. Розкрити принципи дитячої психології (написати есе на тему «Основний принцип моєї майбутньої педагогічної діяльності – «Не зашкодь!»).

Завдання 2. Дати характеристику класифікації методів дитячої психології (скласти блок-схему).

Завдання 3. Охарактеризувати спостереження та експеримент в дитячій психології (скласти порівняльну таблицю).

Завдання 4. Охарактеризувати допоміжні методи дитячої психології (скласти схему аналізу продуктів дитячої діяльності).

Тема 3. Періодизація психічного розвитку дитини (практичне заняття)

Мета: розкрити сутність поняття «вік» у психології, дати характеристику параметрам віку за Л.С. Виготським; охарактеризувати вікову періодизацію психічного розвитку людини за Е.Еріксоном; ознайомити з класичною періодизацією психічного розвитку дитини від народження до закінчення школи (Д.Б. Ельконін, Л.І. Божович).

Ключові слова: вік, хронологічний вік, соціальний вік, біологічний вік, психологічний вік, психологічний час, параметри віку, соціальна ситуація розвитку, провідний вид діяльності, новоутворення віку, вікова періодизація.

Обсяг навчального часу: (2 год.)

Обладнання: мультимедійний проектор, комп'ютер, програмний продукт Microsoft Office PowerPoint 2007.

Основні питання.

1. Поняття віку та характеристика його у психології
2. Проблема вікової періодизації психічного і особистісного розвитку
3. Вікова періодизація психічного розвитку дитини від народження до закінчення школи

Література:

Базова – [3; 6; 10; 13; 18; 20]

Допоміжна – [1; 5; 8; 16; 32]

Завдання та методичні поради з викладання теми:

Завдання 1. Дати характеристику віку у психології (підготувати методики діагностики наявного біологічного віку особистості у співвідношенні з хронологічним віком).

Завдання 2. Здійснити історичний огляд існуючих вікових періодизацій психічного та особистісного розвитку (підготувати наукову доповідь).

Завдання 3. Охарактеризувати вікову періодизацію психічного розвитку дитини від народження до закінчення школи за параметрами віку, висунутими Л.С. Виготським (скласти таблицю).

Завдання 4. Охарактеризувати провідні види діяльності дитини від народження до 18 років (скласти блок-схему).

Методичні поради до підготовки наукової доповіді:

Наукова доповідь має містити наступні структурні компоненти:

- актуальність обраної теми,
- мета та завдання дослідження,
- останні наукові розвідки з даної проблематики з означенням прізвищ авторів,
- виклад основного матеріалу,
- висновки та перспективи подальших досліджень.

Тема 4. Основні закономірності психічного розвитку у дитинстві (семінарське заняття)

Мета: дати студентам знання про особливості психічного розвитку дитини – новонародженого, немовляти, дитини раннього віку, дошкільника; сформувати цілісне уявлення про динаміку розвитку психіки дитини упродовж дошкільного дитинства.

Ключові слова: психічний розвиток, новоутворення віку, новонароджена дитина, немовля, дитина раннього віку, дитина дошкільного віку, психологічні особливості.

Обсяг навчального часу: (2 год.)

Обладнання: мультимедійний проектор, комп'ютер, програмний продукт Microsoft Office PowerPoint 2007.

Основні питання.

1. Особливості психічного розвитку в дитинстві
2. Психічний розвиток новонародженої дитини
3. Психічний розвиток дитини першого року життя
4. Психічний розвиток дитини раннього віку
5. Психічний розвиток дитини від 3 до 7 років

Література:

Література:

Базова – [2; 7; 9; 13; 18; 23]

Допоміжна – [1; 5; 8; 16; 11; 24]

Завдання та методичні поради з викладання теми:

Завдання 1. Розкрити особливості психічного розвитку в дитинстві (створити блок-схему).

Завдання 2. Дати характеристику психічному розвитку новонародженого і немовляти (скласти порівняльну таблицю).

Завдання 3. Охарактеризувати психічний розвиток дитини раннього віку та дошкільника (скласти порівняльну таблицю).

Тема 5. Особливості розвитку спілкування дошкільника з дорослими та ровесниками (практичне заняття)

Мета: дати студентам знання про психологічні особливості спілкування дитини дошкільного віку з дорослим та ровесниками; дати характеристику основних форм спілкування дошкільника з дорослим: ситуативно-особистісна, ситуативно-ділова, позаситуативно-пізнавальна, позаситуативно-особистісна; охарактеризувати модель оптимального спілкування дорослого з дитиною дошкільного віку; розкрити значення експресивних засобів у процесі спілкування; розкрити форми спілкування дошкільника з ровесниками (емоційно-практична, ситуативно-ділова, позаситуативно-ділова) та значення такого спілкування у житті дитини.

Ключові слова: спілкування, форми спілкування, ситуативно-особистісне, ситуативно-ділове, позаситуативно-пізнавальне, позаситуативно-особистісне спілкування, експресивні засоби; емоційно-практична, ситуативно-ділова, позаситуативно-ділова форми спілкування.

Обсяг навчального часу: (2 год.)

Обладнання: мультимедійний проектор, комп'ютер, програмний продукт Microsoft Office PowerPoint 2007.

Основні питання.

1. Онтогенез спілкування як найважливіший фактор психічного розвитку дошкільника
2. Форми спілкування дорослого і дитини в дошкільному віці
3. Модель оптимального спілкування педагога з дитиною
4. Роль експресивних засобів у спілкуванні дитини й дорослого
5. Порівняльна характеристика спілкування дошкільника з дорослим та ровесниками.
6. Форми спілкування дитини з ровесниками.

Література:**Література:**

Базова – [5; 6; 12; 13; 19; 25]

Допоміжна – [2; 5; 8; 9; 16; 34]

Завдання та методичні поради з викладання теми:

Завдання 1. Дати характеристику формам спілкування дошкільника з дорослим (скласти блок-схему).

Завдання 2. Дати характеристику формам спілкування дошкільника з ровесниками (скласти блок-схему).

Завдання 3. Порівняти значення спілкування з дорослим та ровесниками у психічному розвитку дитини дошкільного віку (скласти порівняльну таблицю).

Завдання 4. Навести приклад дидактичної гри, спрямованої на формування здатності дошкільників розуміти та виявляти експресивні засоби у спілкуванні.

Завдання 5. Створити та охарактеризувати модель оптимального спілкування педагога з дошкільниками.

Тема 6. Психологічні особливості побутової діяльності в ранньому та дошкільному віці. Характеристика образотворчої діяльності дошкільників (практичне заняття).

Мета: дати студентам знання про психологічні особливості побутової діяльності, охарактеризувати побутову діяльність в немовлячому, ранньому та дошкільному віці, вивити характерні особливості розвитку побутової діяльності дитини кожного вікового періоду; сформувати у студентів уявлення про особливості становлення та розвитку образотворчої діяльності в ранньому та дошкільному віці, встановити зв'язок малювання з грою та мовленням дошкільника; охарактеризувати конструктивну діяльність дошкільників.

Ключові слова: побутова діяльність, немовлячий вік, ранній вік, дошкільник вік, побутові процеси, режим дня, культурно-гігієнічні навички, наслідування, схвалення, образотворча діяльність, період каракуль, «головоноги», фризний малюнок, задум, планування малюнку, мовлення, гра, конструювання, творчість.

Обсяг навчального часу: (2 год.)

Обладнання: мультимедійний проектор, комп'ютер, програмний продукт Microsoft Office PowerPoint 2007.

Основні питання.

1. Особливості побутової діяльності у дитини немовлячого віку
2. Характеристика побутової діяльності дитини раннього віку
3. Побутова діяльність у дошкільному віці
4. Зародження образотворчої діяльності у дитини до 3-х років
5. Розвиток образотворчої діяльності дошкільника
6. Особливості конструктивної діяльності дошкільника.

Література:

Базова – [4; 6; 11; 13; 19; 20]

Допоміжна – [2; 7; 8; 17; 30]

Завдання та методичні поради з викладання теми:

Завдання 1. Дати характеристику побутовій діяльності немовляти (використовуючи програму виховання дітей раннього віку, скласти орієнтовний режим дня для дітей першого року життя).

Завдання 2. Охарактеризувати побутову діяльність дітей раннього віку (скласти перелік культурно-гігієнічних навичок, які діти засвоюють у ранньому віці).

Завдання 3. Дати характеристику побутовій діяльності дітей дошкільного віку (скласти порівняльну таблицю).

Завдання 4. Розкрити роль дорослого в оволодінні образотворчою діяльністю дітей третього року життя (навести приклади спільних малюнків дорослого і дитини).

Завдання 5. Охарактеризувати образотворчу діяльність дошкільника (навести приклад інтерпретації педагогом дитячого малюнку, який передає наявний позитивний/негативний емоційний стан дошкільника).

Завдання 6. Охарактеризувати конструктивну діяльність дошкільників (скласти орієнтовний перелік конструктивних ігор для дітей різних вікових груп згідно з вимогами програми (за вибором студента)).

Тема 7. Психологічні особливості ігрової діяльності в дошкільному віці (семінарське заняття).

Мета: дати студентам знання про психологічні особливості ігрової діяльності дітей раннього та дошкільного віку, сформувані уявлення про розвиток гри упродовж раннього дитинства та перехід до сюжетно-рольової гри, охарактеризувати класифікацію дитячих ігор, встановити відмінності між різними видами ігор дошкільників.

Ключові слова: гра, предметно-маніпультивна гра, сюжетно-рольова гра, творчі ігри, ігри з правилами, зміст, сюжет, ігрові ролі, ігрові правила, ігрові взаємини, ігрові предмети, предмети-замінники, уявна ситуація.

Обсяг навчального часу: (2 год.)

Обладнання: мультимедійний проектор, комп'ютер, програмний продукт Microsoft Office PowerPoint 2007.

Основні питання.

1. Розвиток гри у дитини до 3-х років
2. Особливості сюжетно-рольової гри дошкільника
3. Класифікація дитячих ігор.

Література:

Базова – [1; 5; 9; 13; 19; 27]

Допоміжна – [3; 5; 9; 16; 21]

Завдання та методичні поради з викладання теми:

Завдання 1. Охарактеризувати розвиток гри у дітей раннього віку (скласти блок-схему, яка відтворюватиме перехід предметних дій в ігрові, та навести конкретні приклади).

Завдання 2. Дати характеристику ігровій діяльності дошкільника (скласти перелік (у вигляді таблиці) сюжетно-рольових ігор для дітей різних вікових груп).

Завдання 3. Розкрити класифікацію ігор дошкільників (скласти блок-схему).

Завдання 4. Описати організацію та проведення сюжетно-рольової гри (за вимогами програми) з дітьми різних вікових груп (молодшої, середньої, старшої) за вибором студента.

Тема 8. Розвиток сенсорно-перцептивної сфери дошкільників. Розвиток уваги та мовлення дітей дошкільного віку (практичне заняття)

Мета: ознайомити студентів із психологічними особливостями сенсорно-перцептивної діяльності дітей від народження до 7 років, дати знання про особливості засвоєння дітьми сенсорних еталонів у ранньому та дошкільному віці, про розвиток різних видів сприймання у дошкільному віці.

Ключові слова: відчуття, сприймання, сенсорно-перцептивний розвиток, аналізатори, зоровий, слуховий, дотиковий аналізатори, моторика, зорово-слухові, зорово-рухові координації, пізнавальні дії, обстеження, умовна мірка, форма, величина, колір, практичне вимірювання, зорове співвідношення, перцептивна діяльність, сенсорні еталони; мимовільна, довільна увага; пасивне, активне мовлення.

Обсяг навчального часу: (2 год.)

Обладнання: мультимедійний проектор, комп'ютер, програмний продукт Microsoft Office PowerPoint 2007.

Основні питання.

1. Початковий етап у сенсорно-перцептивному розвитку дитини
2. Особливості сенсорно-перцептивного розвитку дітей раннього віку
3. Сенсорно-перцептивний розвиток дитини від 3-х до 7-ми років
4. Особливості розвитку уваги дітей раннього та дошкільного віку.
5. Розвиток мовлення у ранньому та дошкільному віці.

Література:

Базова – [4; 6; 12; 13; 18; 21]

Допоміжна – [3; 7; 8; 12; 22]

Завдання та методичні поради з викладання теми:

Завдання 1. Дати характеристику початковому етапу у сенсорно-перцептивному розвитку дитини (скласти блок-схему щодо особливостей розвитку зорового, слухового, дотикового аналізаторів).

Завдання 2. Охарактеризувати особливості засвоєння сенсорних передеталонів дітьми раннього віку (навести приклади умовних мірок).

Завдання 3. Охарактеризувати сенсорний розвиток дошкільників (на основі аналізу однієї з програм скласти таблицю щодо засвоєння дітьми форми, величини та кольору).

Завдання 4. Розкрити особливості розвитку уваги дітей раннього та дошкільного віку (скласти порівняльну таблицю).

Завдання 5. Добрати дидактичні ігри на розвиток уваги дошкільників (за програмою за вибором студента).

Завдання 6. Охарактеризувати особливості мовлення дошкільників. Із книги К.І. Чуковського «От двух до пяти» добрати цікаві приклади дитячої словотворчості.

Тема 9. Розвиток пам'яті та уяви дошкільників (практичне заняття)

Мета: дати студентам знання про особливості розвитку пам'яті дітей від народження до 7 років, розширити знання про види пам'яті та їх розвиток у дошкільному віці, виникнення елементів довільності пам'яті, створення умов для розвитку пам'яті дошкільників в умовах ЗДО та в родині; сформулювати у студентів уявлення про психологічні особливості та закономірності розвитку уяви дошкільників, її становлення в ранньому віці, прийому створення нових образів, психолого-педагогічні умови розвитку уяви дошкільників.

Ключові слова: пам'ять, види пам'яті, образна пам'ять, зорова, слухова, рухова, емоційна, словесна пам'ять, запам'ятовування, збереження, відтворення, впізнавання, мимовільна, довільна пам'ять, мнемічні задачі; уява, репродуктивна, творча уява, функції уяви (афективна, пізнавальна), дитяче фантазування, прийоми створення нових образів уяви, творчість.

Обсяг навчального часу: (2 год.)

Обладнання: мультимедійний проектор, комп'ютер, програмний продукт Microsoft Office PowerPoint 2007.

Основні питання.

1. Початковий етап у розвитку пам'яті дитини
2. Особливості пам'яті дитини раннього віку
3. Розвиток видів пам'яті дитини з 3 до 7 років. Виникнення елементів довільності пам'яті
4. Керівництво розвитком пам'яті
5. Зародження уяви в ранньому дитинстві
6. Особливості розвитку уяви у дошкільному віці
7. Психолого-педагогічні умови розвитку уяви дошкільників

Література:

Базова – [1; 6; 9; 11; 15; 21; 24]

Допоміжна – [3; 7; 8; 11; 19; 20; 23]

Завдання та методичні поради з викладання теми:

Завдання 1. Дати порівняльну характеристику досягненням у розвитку пам'яті немовлят і дітей раннього віку (скласти порівняльну таблицю).

Завдання 2. Охарактеризувати пам'ять дошкільника (добрати серію дидактичних ігор для розвитку довільної пам'яті дошкільників).

Завдання 3. Охарактеризувати уяву дітей раннього та дошкільного віку (скласти порівняльну таблицю).

Завдання 4. Розкрити та продемонструвати на прикладах прийоми створення нових образів дошкільниками (класти кросворд).

Завдання 5. Добрати дидактичні ігри на розвиток уяви дошкільників (за програмою за вибором студента).

Тема 10. Розвиток мислення дошкільників. Емоційно-вольовий розвиток дошкільника (семінарське заняття)

Мета: дати студентам знання про особливості розвитку мислення дітей раннього та дошкільного віку, передумови його виникнення у немовлячому віці, основні лінії розвитку мислення (наочно-дійове, наочно-образне, словесно-логічне) та психолого-педагогічні умови його розвитку; про особливості розвитку емоційно-вольової сфери дітей дошкільного віку.

Ключові слова: мислення, мисленнєві операції, порівняння, узагальнення, аналіз, синтез, абстрагування, класифікація, предметні дії, орудійні дії, розумові дії, знаково-символічна функція свідомості, міркування, планування, первинна картина світу, світогляд; емоції, почуття, вищі почуття, воля, система мотивів, вольові зусилля.

Обсяг навчального часу: (2 год.)

Обладнання: мультимедійний проектор, комп'ютер, програмний продукт Microsoft Office PowerPoint 2007.

Основні питання.

1. Розвиток мислення у немовлячому віці
2. Характеристика мислення дитини раннього віку
3. Основні лінії у розвитку мислення дошкільника
4. Особливості розвитку емоційної сфери у ранньому та дошкільному віці.
5. Особливості розвитку волі дошкільників.

Література:

Базова – [3; 6; 10; 13; 18; 20]

Допоміжна – [1; 5; 8; 16; 32]

Завдання та методичні поради з викладання теми:

Завдання 1. Дати порівняльну характеристику досягненням у розвитку мислення дітей раннього та дошкільного віку (скласти порівняльну таблицю).

Завдання 2. Добрати дидактичні ігри на розвиток мислення дошкільників (за програмою за вибором студента).

Завдання 3. Охарактеризувати емоційний розвиток дошкільників (**скласти кросворд**).

Завдання 4. Добрати твори художньої літератури для розвитку етичних почуттів дошкільників.

Завдання 5. Підготувати наукову доповідь на тему «Розвиток волі дошкільників як передумова успішного навчання в школі».

Методичні поради до підготовки наукової доповіді:

Наукова доповідь має містити наступні структурні компоненти:

- актуальність обраної теми,
- мета та завдання дослідження,
- останні наукові розвідки з даної проблематики з означенням прізвищ авторів,
- виклад основного матеріалу,
- висновки та перспективи подальших досліджень.

Тема 11. Розвиток самосвідомості дошкільників (семінарське заняття).

Мета: сформувані у студентів цілісне уявлення про особливості розвитку самосвідомості дітей від народження до 7-ми років, про становлення та розвиток власне самосвідомості у ранньому віці та особистісної самосвідомості у дошкільному віці; розширити знання про специфіку протікання кризи трьох років, її симптоми та наслідки, охарактеризувати умови розвитку адекватної самооцінки у старшому дошкільному віці.

Ключові слова: самосвідомість, самопізнання, самооцінка, самоставлення, криза трьох років, симптоми кризи трьох років, суб'єкт діяльності, власне самосвідомість, уявлення про себе, взаємооцінки, образ «Я», особистісна самосвідомість, «Я» реальне, «Я» ідеальне.

Обсяг навчального часу: (2 год.)

Обладнання: мультимедійний проектор, комп'ютер, програмний продукт Microsoft Office PowerPoint 2007.

Основні питання.

1. Розвиток передумов самосвідомості у немовлячому віці
2. Розвиток самосвідомості в ранньому дитинстві
3. Розвиток самооцінки у дошкільника
4. Розвиток самосвідомості старших дошкільників

Література:

Базова – [1; 6; 8; 10; 17; 18; 21]

Допоміжна – [1; 4; 9; 15; 28; 29]

Завдання та методичні поради з викладання теми:**Завдання 1.** Дати порівняльну характеристику досягненням у розвитку мислення дітей раннього та дошкільного віку (скласти порівняльну таблицю).**Завдання 2.** Добрати дидактичні ігри на розвиток мислення дошкільників (за програмою за вибором студента).**Завдання 3.** Охарактеризувати емоційний розвиток дошкільників (скласти кросворд).**Завдання 4.** Добрати твори художньої літератури, спрямовані на розвиток етичних почуттів дошкільників.**Завдання 5.** Підготувати есе на тему «Розвиток гуманних почуттів дошкільника – основа гуманного суспільства».*Методичні поради до написання есе:*Есе (від франц. *essai* – спроба, проба, нарис) – прозаїчне висловлювання невеликого об'єму і вільної композиції, що виражає індивідуальні враження і міркування з конкретного приводу або питання і свідомо не претендує на вичерпну відповідь.

Стиль есе вирізняється афористичністю, образністю, парадоксальністю. Для есе характерне використання численних засобів художньої виразності: символи, метафори, порівняння, алегоричні і притчові образи. Для передачі особового сприйняття автору есе необхідно: використовувати всілякі асоціації, проводити паралелі, добирати аналогії. Есе буде цікавим, якщо в ньому будуть присутні: непередбачувані(парадоксальні) висновки, несподівані повороти, цікаві зчеплення.

Мовна будова есе – це динамічне чергування полемічних висловів, питань, проблем, використання розмовної інтонації та лексики.

Тема 12. Темперамент у дошкільному віці. Розвиток здібностей дошкільників (практичне заняття)**Мета:** дати студентам знання про особливості прояву темпераменту у дошкільному віці та індивідуального підходу до виховання дітей з різними його типами; сформулювати уявлення про розвиток здібностей дошкільників (загальних і спеціальних) та специфіку роботи з обдарованими дошкільниками.**Ключові слова:** темперамент, сангвінік, холерик, флегматик, меланхолік, властивості темпераменту (сензитивність, активність, реактивність, пластичність-ригідність, темп реакцій), індивідуальний підхід; задатки, здібності, загальні, спеціальні, пізнавальні, практичні, сенсорні, творчі здібності, обдаровані діти, програми виховання обдарованих дітей.**Обсяг навчального часу:** (2 год.)**Обладнання:** мультимедійний проектор, комп'ютер, програмний продукт Microsoft Office PowerPoint 2007.**Основні питання.**

1. Психофізіологічні особливості темпераменту у дітей від народження до семи років
2. Характеристика дітей з різними типами темпераменту
3. Врахування типів темпераменту дітей у їх вихованні
4. Становлення передумов розвитку здібностей у дітей раннього віку
5. Розвиток здібностей у дошкільника

6. Психологічні особливості ранньої обдарованості

Література:

Базова – [2; 6; 9; 10; 12; 18; 26]

Допоміжна – [4; 5; 9; 19; 29; 31]

Завдання та методичні поради з викладання теми:**Завдання 1.** Дати порівняльну характеристику дітям з різним типом темпераменту (скласти порівняльну таблицю).**Завдання 2.** Добрати діагностичні методики для визначення темпераменту дорослих та дітей (за вибором студента).**Завдання 3.** Розкрити класифікацію здібностей (скласти кросворд).**Завдання 4.** Добрати дидактичні ігри для розвитку творчих здібностей дошкільників.**Завдання 5.** Розробити конспект нетрадиційного заняття для обдарованих дошкільників.**Тема 13. Психологічна готовність дошкільників до навчання у школі (практичне заняття).****Мета:** сформувати у студентів цілісне уявлення про психологічну готовність дошкільників до шкільного навчання, розкрити її структуру (мотиваційна, пізнавальна, вольова, емоційна готовність), розширити знання про особливості соціальної ситуації розвитку, яка склалася на межі переходу дитини з дитячого садка до школи.**Ключові слова:** психологічна готовність до школи, мотиваційна, пізнавальна, вольова, емоційна готовність, соціальна ситуація розвитку, «позиція школяра», учіння, навчальна діяльність, мотиви поведінки, ігрові мотиви, пізнавальні мотиви, соціальні мотиви.**Обсяг навчального часу:** (2 год.)**Обладнання:** мультимедійний проектор, комп'ютер, програмний продукт Microsoft Office PowerPoint 2007.**Основні питання.**

1. Соціальна ситуація розвитку дитини при переході із дитячого закладу в школу.
2. Мотиваційна готовність дитини до шкільного навчання
3. Пізнавальна готовність дошкільника до систематичного навчання
4. Вольова готовність дитини виконувати вимоги школи
5. Емоційна готовність дошкільника до входження у систему взаємовідносин шкільного середовища

Література:

Базова – [2; 6; 11; 14; 18; 27]

Допоміжна – [3; 5; 6; 19; 28; 33]

Завдання та методичні поради з викладання теми:**Завдання 1.** Охарактеризувати психологічну готовність дітей до шкільного навчання за основними компонентами: мотиваційна, інтелектуальна, емоційна, вольова готовність (скласти таблицю).**Завдання 2.** Підготувати психологічний інструментарій з методиками діагностики дитини до навчання в школі за основними компонентами.*Методичні рекомендації до підготовки психологічного інструментарію:*

Методичний інструментарій включає наступні структурні частини:

1. Титульна сторінка.

2. Зміст.
3. Розділ І. Методики діагностики мотиваційної готовності.
4. Розділ 2. Методики діагностики інтелектуальної готовності.
5. Розділ 3. Методики діагностики емоційно-вольової готовності.
6. Список використаної літератури.

Змістовий модуль 5. Теоретичні засади розвитку творчої особистості.

Тема 1. Творчість в історії психології і культури (семінарське заняття).

ПЛАН

1. Погляд на процес творчості у містичних течіях.
2. Особливості античної творчості.
3. Творчість в епоху Середньовіччя.
4. Людина як творець себе в епоху Відродження.
5. Трагування творчості в епоху Реформації.
6. Тлумачення творчості у Німецькій класичній філософії та теоретиками марксизму.
7. Бачення проблем творчості у культурі кінця ХІХ–ХХ століть.
8. Сучасні дослідження дитячої творчості.

Література:

Базова – [6; 8; 19; 20; 23]

Допоміжна – [2; 4; 8]

Тема 2. Творчість і уява. Механізми творчої уяви (семінарське заняття)

ПЛАН

1. Поняття про уяву.
2. Особливості творчої уяви дитини.
3. Взаємозв'язок творчості й уяви.
4. Уява у дошкільному віці.
5. Механізми творчої уяви.

Література:

Базова – [4; 6; 9; 13; 16]

Допоміжна – [7; 8; 10]

Тема 3. Мрія і творча уява. «Муки творчості» (семінарське заняття).

ПЛАН

1. Поняття про мрію та фантазію.
2. Умови розвитку творчої уяви.
3. Взаємовплив мрії і творчої уяви дошкільника.
4. «Муки творчості» у процесі дослідницької діяльності.
5. Характеристика творчого інсайту.

Література:

Базова – [5; 7; 9; 10; 17; 22]

Допоміжна – [6; 8; 11]

Тема 4. Творча обдарованість. Умови розвитку творчо обдарованої дитини (практичне заняття).

1. Поняття творчої обдарованості.
2. Характеристики творчо обдарованих дітей.
3. Види занять з творчо обдарованими дошкільниками.
4. Уроки для творчо обдарованих школярів.
5. Взаємодія навчального закладу з сім'єю, в якій виховується творчо обдарована дитина.

Література:

Базова – [3; 5; 9; 12; 15]

Допоміжна – [5; 11; 13]

Тема 5. Творчість та її значення в житті дітей та підлітків (семінарське заняття).

ПЛАН

1. Особливості розвитку творчої уяви в дошкільному віці.
2. Вплив сюжетно-рольових ігор на розвиток творчої уяви дошкільника.
3. Ігри з правилами та творча уява підлітка.
4. Творчість підлітка в контексті творення власного життя, самореалізації та саоудосконалення особистості.
5. Умови, які покращують розвиток творчої уяви в підлітковому віці.

Література:

Базова – [4; 6; 8; 13; 19]

Допоміжна – [1; 7; 8]

Змістовий модуль 2. Експериментальні дослідження дитячої творчості.

Тема 6. Літературна творчість в дошкільному та шкільному віці. (семінарське заняття)

ПЛАН

1. Характеристика літературної творчості.
2. Особливості римування в дошкільному віці.
3. Літературна творчість в шкільному віці.
4. Складання казок дошкільниками та школярами.
5. Прийоми роботи з казкою.

Література:

Базова – [2; 10; 11; 22]

Допоміжна – [1; 7; 8]

Тема 7. Театральна творчість в дошкільному та шкільному віці (практичне заняття).

ПЛАН

1. Характеристика театральної творчості.
2. Ігри-драматизації в дошкільному віці.
3. Театралізована діяльність в шкільному віці.

4. Перелік казок та оповідань для театралізації в дошкільному та шкільному віці.
5. Вплив театралізованої творчості на розвиток особистості дитини.

Література:

Базова – [7; 10; 11; 15; 20]

Допоміжна – [5; 7; 8]

Тема 8. Стратегії розв’язання винахідницьких завдань в дошкільному віці (ТРВЗ) (семінарське заняття).

ПЛАН

1. Характеристика Теорії розв’язання винахідницьких завдань Г.С. Альтшуллера.
2. Поняття «винахідливість дошкільника».
3. Характерні особливості винаходів дошкільника.
4. Особливості застосування методів ТРВЗ в дошкільному віці.
5. ТРВЗ – основа Програми розвитку винахідливості дітей дошкільного віку.

Література:

Базова – [1; 9; 22; 25]

Допоміжна – [5; 6; 10; 11]

Тема 8. Особливості образотворчої діяльності дошкільників. Нетрадиційні техніки образотворчої діяльності (практичне заняття).

ПЛАН

1. Образотворча діяльність як засіб гармонійного розвитку особистості.
2. Особливості спілкування з «високим мистецтвом» в дошкільному віці.
3. Характеристика образотворчої діяльності в дошкільному віці.
4. Нетрадиційні техніки образотворчої діяльності та їх вплив на розвиток творчої особистості дошкільника.
5. Використання нетрадиційних методик в домашніх умовах.

Література:

Базова – [10; 11; 23; 24]

Допоміжна – [1; 7; 8]

4.3. Самостійна робота

№ з/п	Назви модулів і тем	Зміст завдань до СРС	Форми виконання/звітності
	Тема 1.1. Предмет і основні поняття дитячої психології	Здійснити екскурс в історію дитячої психології (скласти таблицю, яка відображає розвиток психологічних знань в Радянською Союзі та в Україні). Підготувати презентацію на тему «Основні теорії психічного розвитку дитини за кордоном».	Таблиця, презентація
	Тема 1.2.. Принципи і	Розкрити принципи дитячої	Есе, блок-схема

	методи дитячої психології.	психології (написати есе на тему «Основний принцип моєї майбутньої педагогічної діяльності – «Не зашкодь!»). Дати характеристику класифікації методів дитячої психології (скласти блок-схему).	
	Тема 1.3. Періодизація та основні детермінанти психічного розвитку дитини.	Дати характеристику віку у психології (підготувати методики діагностики наявного біологічного віку особистості у співвідношенні з хронологічним віком). Здійснити історичний огляд існуючих вікових періодизацій психічного та особистісного розвитку (підготувати наукову доповідь).	Діагностичний інструментарій, наукова доповідь
	Тема 2.1. Основні закономірності психічного розвитку у дитинстві.	Розкрити особливості психічного розвитку в дитинстві (створити блок-схему).	Блок-схема
	Тема 2.2. Особливості розвитку спілкування дорослого з дитиною у дошкільному віці.	Порівняти значення спілкування з дорослим та ровесниками у психічному розвитку дитини дошкільного віку (скласти порівняльну таблицю). Навести приклад дидактичної гри, спрямованої на формування здатності дошкільників розуміти та виявляти експресивні засоби у спілкуванні.	Порівняльна таблиця, добірка дидактичних ігор
	Тема 2.3. Психологічні особливості ігрової діяльності в дошкільному віці.	Дати характеристику ігровій діяльності дошкільника (скласти перелік (у вигляді таблиці) сюжетно- рольових ігор для дітей різних вікових груп). Розкрити класифікацію ігор дошкільників (скласти блок-схему).	Таблиця сюжетно- рольових ігор, блок-схема
	Тема 2.4. Психологічні особливості побутової діяльності в ранньому та	Дати характеристику побутової діяльності дітей раннього та дошкільного віку (скласти порівняльну	Порівняльна таблиця

	дошкільному віці.	таблицю).	
	Тема 2.5. Характеристика образотворчої діяльності дошкільників.	Дати характеристику особливостям дитчого малюнка.	Схема аналізу психологічного стану дитини за малюнком.
	Тема 3.1. Розвиток сенсорно- перцептивної сфери дітей дошкільного віку	Схарактеризувати сенсорний розвиток дошкільників (на основі аналізу однієї з програм скласти таблицю щодо засвоєння дітьми форми, величини та кольору).	Таблиця
	Тема 3.2. Розвиток пам'яті дошкільників.	Дати порівняльну характеристику досягненням у розвитку пам'яті немовлят і дітей раннього віку (скласти порівняльну таблицю). Схарактеризувати пам'ять дошкільника (добрати серію дидактичних ігор для розвитку довільної пам'яті дошкільників).	Порівняльна таблиця, добірка дидактичних ігор.
	Тема 3.3. Розвиток уваги та мовлення дітей дошкільного віку.	Добрати дидактичні ігри на розвиток уваги дошкільників (за програмою за вибором студента). Схарактеризувати особливості мовлення дошкільників. Із книги К.І. Чуковського «От двух до пяти» добрати цікаві приклади дитячої словотворчості.	Таблиця, добірка дитячих висловів.
	Тема 3.4. Розвиток мислення дитини від народження до 7 років.	Дати порівняльну характеристику досягненням у розвитку мислення дітей раннього та дошкільного віку (скласти порівняльну таблицю). Підготувати наукову доповідь на тему «Емоційно- вольовий розвиток дошкільників як передумова успішного навчання в школі».	Порівняльна таблиця, наукова доповідь
	Тема 3.5. Розвиток уяви дошкільників.	Розкрити та продемонструвати на прикладі прийоми створення нових образів дошкільниками (класти кросворд).	Кросворд

Тема 4.1. Становлення самосвідомості дошкільника.	Схарактеризувати кризи 3-х та 7-ми років, визначити їх роль у соціальному розвитку дошкільника.	Кластер
Тема 4.2. Темперамент у дошкільному віці.	Добрати діагностичні методики для визначення темпераменту дорослих та дітей (за вибором студента).	Діагностичний інструментарій
Тема 4.3. Розвиток здібностей дошкільників.	Розкрити класифікацію здібностей (скласти кросворд). Добрати дидактичні ігри для розвитку творчих здібностей дошкільників.	Кросворд, добірка дидактичних ігор
Тема 4.4. Психологічна готовність дитини до системного навчання в школі.	Підготувати психологічний інструментарій з методиками діагностики дитини до навчання в школі за основними компонентами.	Психологічний інструментарій
Тема 5.1. Теоретичні підходи до проблеми творчості у психології	Зробити блок-схему «Рівні творчості». Створити блок-схему, яка відображає фази творчого процесу.	Блок-схема
Тема 5.2. Види творчості. Поняття про творчий процес.	Скласти кросворд на тему «Види творчості». Написати наукову доповідь на тему «Комунікативна творчість педагога».	Кросворд, наукова доповідь
Тема 5.3. Психологічні особливості творчої особистості.	Створити модель-схему «Фактори, що впливають на рівень творчих здібностей особистості».	Модель-схема
Тема 5.4. Творча унікальність.	Дослідити роль досвіду життєвих вражень у дитячій творчості (есе). Добрати методики роботи з обдарованими дошкільниками.	Есе, добірка методик
Тема 6.1. Методи дослідження дитячої творчості	Зробити порівняльну таблицю на тему «Традиційні та нетрадиційні методи дослідження творчості». Добрати та описати методики діагностики творчих здібностей дошкільників.	Порівняльна таблиця, психологічний інструментарій
Тема 6.2. Методи стимулювання творчої активності дітей	Розробити тренінг креативності для дітей, педагогів (або батьків).	Тренінг

Тема 6.3. Особливості прояву винахідливості дошкільників	Підготувати презентацію на тему «Відомі винахідники минулого та сучасності».	Презентація
Тема 6.4. Методи розвитку винахідливості дошкільників	Скласти модель-схему на тему «Чинники розвитку винахідливості дітей дошкільного віку». Добрати ігри на розвиток винахідливості у дошкільному віці.	Модель-схема, добірка дидактичних ігор

V. Контроль якості знань студентів

5.1. Форми поточного контролю:

лекція (традиційна, проблемна, лекція-диспут) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація, а також ментальних карт, онлайн дошок), семінари, практичні та лабораторні заняття.

У процесі оцінювання поточних навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

- методи усної перевірки результатів навчання: бесіда, виступ, пояснення, аналіз тексту, схем тощо;
- методи письмової перевірки результатів навчання: контрольні роботи (завдання), індивідуальне науково-дослідне завдання, тестування тощо;
- методи практичної перевірки - проведення наукового дослідження, моделювання психологічної ситуації тощо.

Дистанційне навчання здійснюється за допомогою комп'ютерних телекомунікацій, має наступні форми поточного контролю:

- Система Moodle - це платформа НПУ імені М.П. Драгоманова, за посиланням <https://moodle.npu.edu.ua/course/view.php?id=1625>, на якій розміщені навчальні матеріали дисципліни, зrealізовується спілкування “студент-студент”, “студент-викладач”, контролюються знання студентів, але й здійснювати управління освітнім процесом.
- Google Meet – проведення дистанційних онлайн конференцій, лекційних, семінарських та лабораторних занять, інших форм навчальних занять, проведених за допомогою засобів телекомунікацій і інших можливостей інтернету
- Ментальні карти для візуалізації теоретичної інформації.
- Онлайн ресурси для опитувальників (Mentimeter, Wordwall тощо).

У процесі оцінювання поточних навчальних досягнень студентів дистанційного навчання застосовуються такі методи:

- Методи навчання за допомогою взаємодії слухача з освітніми ресурсами при мінімальній участі викладача і студентів (самонавчання).
- Методи індивідуалізованого викладання і навчання, для яких характерні взаємини одного студента з одним викладачем чи одного студента з іншим студентом (навчання "один до одного").
- Методи, для яких характерна активна взаємодія між всіма учасниками освітнього процесу (навчання "багато до багатьох").
- У процесі оцінювання поточних навчальних досягнень студентів дистанційного навчання застосовуються такі методи:
- Методи письмового контролю: тести.
- Методи самоконтролю: уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

5.2. Форми і методи підсумкового контролю та критерії оцінювання знань студентів

Формою підсумкового контролю є письмовий екзамен.

Екзаменаційний білет складається з трьох питань, перше й друге з яких носить теоретичний характер (психологічні особливості виду діяльності та психічного процесу), третє питання носить практичний характер, в ході виконання якого оцінюються вміння студента розв'язувати психологічну ситуацію, добрати діагностичну методiku, інтерпретувати її результати тощо.

Формою підсумкового контролю дистанційного навчання є екзамен у тестовій формі. Тест складається з 50 питань за рішними темами, вивченими під час лекцій та самостійної роботи. Питання носять теоретико-практичний характер.

У процесі оцінювання підсумкових освітніх досягнень студентів дистанційного навчання застосовуються такі методи:

- Методи самоконтролю: уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Розподіл балів, які отримують студенти

Критерії оцінювання знань студентів

Оцінка	Критерії оцінювання
«відмінно»	ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
«добре»	ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді студента наявні незначні помилки.
«задовільно»	ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх із допомогою викладача.
«незадовільно»	виставляється студентові, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться студентові, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення ЗВО без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.

**Розподіл балів, які отримують студенти за три семестри
(у кожному семестрі по два модулі)**

Поточне тестування та самостійна робота																								Підсумковий тест (екзамен)	Сума			
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2					Змістовий модуль 3					Змістовий модуль 4				Змістовий модуль 5				Змістовий модуль 6				40	100		
T1	T2	T3	T1	T2	T3	T4	T5	T1	T2	T3	T4	T5	T1	T2	T3	T4	T1	T2	T3	T4	T1	T2	T3	T4				
10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10				

T1, T2 ... T12 – теми змістових модулів.

**Шкала оцінювання результатів ПОТОЧНИХ (СЕМЕСТРОВИХ)
видів навчальної діяльності: національна та ECTS**

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для оцінювання результатів поточних (семестрових) видів навчальної діяльності
54-60	A	відмінно
48-53	B	добре
42-47	C	
39-41	D	
36-38	E	задовільно
21-35	FX	незадовільно з можливістю повторного виконання окремих видів навчальної діяльності
0-20	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

**Шкала оцінювання результатів ЕКЗАМЕНУ:
національна та ECTS**

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену
36-40	A	відмінно
32-35	B	добре
28-31	C	
26-27	D	
24-25	E	задовільно
14-23	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-13	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного контролю

№ з/п	Вид діяльності	Коефіцієнт (вартість виду)	Кількість робіт	Сума балів
1.	Доповідь (презентація)	2 бали	15	30
2.	Модульна контрольна робота	5 балів	2	10
3.	Завдання для самостійної роботи.	2 бали	10	20
Підсумковий рейтинговий бал (екзамен)				60
Підсумковий рейтинговий бал (залік)				100

VI. Навчально-методична карта дисципліни

Всього: 270, Аудиторні – 102, Лекції - 52, Семінарські - 26, Практичні – 24, Самостійна робота – 168, екзамен – 2 семестр.

Модулі	Модуль I			
Теоретичні розділи	Загальні засади дитячої психології			
Теми лекцій	Предмет та основні поняття дитячої психології	Принципи і методи дитячої психології	Періодизація та основні детермінанти психічного розвитку дитини	
Теми семінарських занять	Короткий огляд історії та сучасного стану дитячої психології	Характеристика провідних видів діяльності від народження до закінчення школи.	Спілкування та спільна діяльність дошкільника з ровесниками.	Нормативні показники та активізація сюжетно-рольової гри у дошкільному віці.
Самостійна робота	Дитинство як соціокультурний феномен (конспект) Психічний розвиток дитини у немовлячому віці (скласти схему основних показників психічного розвитку) Психічний розвиток дитини у ранньому віці (провести порівняльний аналіз новоутворень психічного розвитку у немовлячому та ранньому віці)	Загальна характеристика психічного розвитку дошкільника (скласти блок-схему основних новоутворень дошкільного віку). Розвиток спілкування дошкільників з дорослими, батькам та вихователями. (визначити психологічну специфіку (конспект)).		
Види контролю	Тестовий контроль План-проспект Реферат			

Модулі	Модуль II				
Теоретичні розділи	Психічний розвиток дитини раннього та дошкільного віку в різних видах діяльності				
Теми лекцій	Основні закономірності психічного розвитку у дитинстві	Особливості розвитку спілкування дорослого з дитиною у дошкільному віці	Психологічні особливості ігрової діяльності в дошкільному віці	Психологічні особливості побутової діяльності в ранньому та дошкільному віці.	Характеристика образотворчої діяльності дошкільників
Теми семінарських занять	Роль іграшки у житті дитини	Психологічні особливості організації самостійної ігрової діяльності дошкільників	Психологічні особливості дитячої праці	Психологічні особливості конструктивної діяльності дошкільників	
Самостійна робота	Розвиток побутової, трудової та навчальної діяльностей дошкільника (визначити психологічні аспекти та скласти порівняльну таблицю) Скласти порівняльну таблицю особливостей, цілей, змісту та засобів взаємин дошкільників у групі дошкільного навчального закладу		Розвиток гри як провідної діяльності в дошкільному віці (зробити порівняльний аналіз рівнів розвитку гри) Розвиток образотворчої, конструктивної та музичної діяльностей дошкільника (скласти порівняльну таблицю)		
<u>Види контролю</u>	<u>Тестовий контроль</u> <u>Конспект</u> <u>Реферат</u>				

Модулі	Модуль III - IV									
Теоретичні розділи	Особливості розвитку психічних процесів дитини дошкільного віку. Особливості розвитку особистості дітей дошкільного віку									
Теми лекцій	Розвиток уваги та мовлення дитини від народження до 7 років	Розвиток пам'яті дошкільників	Розвиток уяви дошкільників	Розвиток мислення дитини від народження до 7 років	Становлення самосвідомості дошкільника	Темперамент у дошкільному віці.	Формування характеру дошкільника	Розвиток здібностей дошкільників	Психологічна готовність дитини до системного навчання в школі.	
Теми семінарських занять	Розвиток сенсорно-перцептивної сфери дошкільника	Формування сенсорних еталонів	Розвиток емоцій у дошкільному віці	Воля та система мотивів у дошкільному віці	Розвиток мовлення дитини дошкільного віку	Становлення самосвідомості старшого дошкільника	Розвиток самооцінки старшого дошкільника	Етичний розвиток у дошкільному віці	Розвиток творчих здібностей у дошкільному віці	
Самостійна робота	<p>Розвиток уваги в дошкільному віці (добрати методику розвитку цього процесу)</p> <p>Розвиток уяви в дошкільному віці (добрати методику розвитку цього процесу)</p> <p>Розвиток мовлення в дошкільному віці (добрати методику розвитку цього процесу)</p> <p>Сенсорний розвиток у дошкільному віці (добрати методику розвитку цього процесу)</p> <p>Розвиток мислення в дошкільному віці (добрати методику розвитку цього процесу)</p> <p>Розвиток пам'яті в дошкільному віці (добрати методику розвитку цього процесу)</p>					<p>Розвиток мотиваційно-вольової сфери дошкільника (зробити бібліографічний огляд літератури)</p> <p>Розвиток емоційної сфери в дошкільному віці (скласти порівняльну таблицю специфіки прояву емоцій дошкільників та дітей раннього віку)</p> <p>Розвиток самосвідомості, самооцінки та образу «Я» в дошкільному віці (визначити новоутворення у цій сфері)</p> <p>Етичний розвиток дошкільників (зробити бібліографічний огляд нових напрацювань у цій галузі)</p>				
Види контролю	Конспект Творчий проект Наукова доповідь									

Модулі	Модуль V Теоретичні засади розвитку творчої особистості				
Теми лекцій	Теоретичні підходи до проблеми творчості у психології	Види творчості	Психологічні особливості творчої особистості.	Особливості творчої діяльності особистості на різних етапах онтогенезу. Дитяча творчість.	
Теми семінарських занять	Погляд на творчість в концепціях відомих психологів сучасності і минулого століття (Л.С. Виготський, В.О. Моляко, Я.О. Пономарьов та ін..)	Творча обдарованість. Умови розвитку творчо обдарованої дитини	Творчість і уява. Механізми творчої уяви	Мрія і творча уява. «Муки творчості».	Творча уява дитини і підлітка. Сюжетно-рольова гра та ігри з правилами.
Самостійна робота	<ol style="list-style-type: none"> 1. Скласти порівняльну таблицю «Творчість як біологічний та соціальний феномени». 2. Зробити схему «Рівні творчості». 3. Створити блок-схему, яка відображає фази творчого процесу. 4. Визначити психофізіологічні основи творчості. 5. Скласти порівняльну таблицю «Еволюція психологічних понять давньогрецьких філософів та творчість в епоху Середньовіччя». 6. Скласти порівняльну таблицю «Трактування творчості в інтуїтивізмі та у психоаналізі». 7. Скласти таблицю, у якій подати характерні риси творчої особистості. 		<ol style="list-style-type: none"> 8. Дослідити взаємозв'язок мислення і творчості (конспект). 9. Створити модель-схему «Фактори, що впливають на рівень творчих здібностей особистості». 10. З'ясувати психологічні особливості дитячої творчості в різних видах діяльності (конспект). 11. Дослідити роль досвіду життєвих вражень у дитячій творчості (есе). 12. Дослідити особливості художньої творчості у дітей (конспект). 13. Написати наукову доповідь на тему: «Особливості творчості дітей раннього віку». 14. Схематично зобразити сензитивні періоди у розвитку творчості в різних видах діяльності. 		
Види контролю	Тестовий контроль Реферат Конспект				

Модулі	Модуль VI Експериментальні дослідження дитячої творчості			
Теми лекцій	Проблеми стимуляції творчої діяльності дітей різного віку	Методи дослідження дитячої творчості	Методи стимулювання творчої активності дітей	Експериментальне дослідження особливостей прояву винахідливості дошкільників Комплексна програма розвитку винахідливості дітей дошкільного віку
Теми семінарських занять	Літературна творчість в дошкільному та шкільному віці	Театральна творчість в дошкільному та шкільному віці	Особливості образотворчої діяльності дошкільників. Нетрадиційні техніки образотворчої діяльності.	Винахідництво дітей і підлітків. Стратегії розв'язання винахідницьких завдань в дошкільному віці (ТРВЗ)
Самостійна робота	<ol style="list-style-type: none"> 1. З'ясувати особливості розвитку творчої уяви в дошкільному віці (конспект). 2. Скласти таблицю «Зовнішні та внутрішні бар'єри творчої діяльності». 3. Дати характеристику соціально-психологічному клімату у творчому колективі (есе). 4. Скласти таблицю «Творчі аспекти в керівництві педагогічним колективами». 5. Написати наукову доповідь «Нетрадиційні методи психології творчості». 		<ol style="list-style-type: none"> 1. Скласти схему «Методи розвитку креативності дитини». 2. Скласти таблицю, у якій охарактеризувати творчі ігри школярів. 3. Дослідити літературну творчість в дошкільному та шкільному віці (порівняльна таблиця). 4. Розробити творчі тренінги для проведення на уроках і в домашніх умовах. 5. Скласти модель-схему «Шляхи, засоби та чинники розвитку винахідливості в дошкільному віці». 	
Види контролю	Творчий проект Наукова доповідь			
ЕКЗАМЕН (тести в системі Moodle)				

VII. Основні й допоміжні інформаційні джерела для вивчення курсу

Основні:

1. Артемова Л. В. Вчись граючись. Навколишній світ у дидактичних іграх дошкільників. Київ : Томіріс, 1995. 112 с.
2. Вікова психологія: збірник вибраних текстів лекцій. Дрогобич, 2006. 252 с.
3. Вікова психологія: Навч. посібник / О. В. Скрипченко, Л. В. Долинська, З. В. Огороднійчук та ін.. Київ : Просвіта, 2001. С. 5-7, 10-39.
4. Галян О. Збірник задач і завдань з вікової психології. Дрогобич, 2001. 115 с.
5. Гальченко В. М. Психологічні чинники розвитку винахідливості у дітей дошкільного віку [Текст] : автореф. дис. ... канд. психол. наук : 19.00.07. Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. Київ, 2011. 20 с. : рис., табл.
6. Гальченко В.М. Психологія дитячої творчості. Навчальний посібник. Київ : НПУ імені М.П. Драгоманова, 2016 . 132 с.
7. Готовність та адаптація дитини до школи /упоряд. О. Главник. Київ : Главник, 2007. 192 с.
8. Гуменкова Л., Кашинська Г. Особистість дошкільника. Київ : Главник, 2008. 176 с.
9. Дуткевич Т. В. Дитяча психологія. Навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2012. 424 с.
10. Кутішенко В. Вікова та педагогічна психологія. Київ : Центр учб. літератури, 2005.128 с.
11. Малятко: Програма виховання дітей дошкільного віку / Плохій З. П., Кулачківська С. Є., Ладивір С. О., Пироженко Т. О. та ін. Київ : АПНУ, Ін-т проблем виховання. 286 с.
12. Павелків Р. В., Цигипало О. П. Дитяча психологія: Навч. посіб. Київ : Академ-видав, 2008. 432 с.
13. Пироженко Т. Мовлення дитини: психологія мовленнєвих досягнень. Київ : Главник, 2005. 112 с.
14. Подоляк Л. Основи вікової психології. Київ : Главник, 2006. 112 с.
15. Приходько Ю. О. Дитяча психологія: Нариси становлення та розвитку. Київ : Міленіум, 2003. 192 с.
16. Савчин М. В. Вікова психологія : навч. посіб. 3-тє вид, перероб., допов. Київ : Академія, 2017. 366 с.
17. Савчин М., Василенко Л. Вікова психологія. Київ : Академвидав, 2011. 384 с.
18. Сергеєнкова О. П., Столярчук О. А., Коханова О. П., Пасека О. В. Вікова психологія. Навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2012. 376 с.
19. Шевченко Н. Особистість молодшого школяра. Київ : Главник, 2008. 128 с.

Допоміжна:

1. Гальченко В.М. Характеристика життєтворчого потенціалу особистості майбутнього педагога. *Вісник Інституту розвитку дитини* : Збірник наукових праць. Випуск 28. 2013. С. 149-153.
2. Емоційний розвиток дитини / упоряд. С.Максименко. Київ : Мікрос–СВС, 2003. 112 с.
3. Кондратенко Л. Розумові здібності дитини. Київ : Главник, 2004. 112 с.
4. Кузьменко В. Розвиток індивідуальності дитини 3-7 років. Київ: НПУ, 2005. 354 с.
5. Кучинська І. О. Виховання духовних цінностей дітей і молоді у творчій спадщині Івана Огієнка. Кам'янець-Подільський : Абетка-НОВА, 2002. 104 с.
6. Мислення дитини / упоряд. С.Максименко. Київ : Главник, 2004. 112 с.
7. Науменко О. Особливості становлення самоєфективності в дошкільному віці. Що дає вальдорфська педагогіка дитині. Київ : Марич, 2010. 64 с.
8. Новікова І. Діагностика психічного розвитку дітей перших трьох років життя. Київ : Марич, 2010. 64 с.

9. Терлецька Л. Психологія дитинства: практикум. Київ : Главник, 2006. 144 с.
10. Шавровська Н. Практикум з вікової психології. Київ : Марич, 2009. 90 с.

Інформаційні ресурси

1. Дитяча психологія <https://dytpsycholog.com/>
2. Дошкільця – авторський сайт про виховання дітей від народження до семи років
Перший український сайт для батьків та дитячих психологів.
<http://www.doshkolyata.com.ua>
3. Психологіс. Енциклопедія практичної психології. Статті та книги за різними напрямками психології. <http://psychologis.com.ua/>
4. **Online Test Pad** – безкоштовний багатофункціональний сервіс для проведення тестування та навчання. База готових тестів та конструктор тестів
<https://onlinetestpad.com/ua/tests/psychological>
5. **«Всеосвіта»** – бібліотеки готових тестів, конструктори тестів
<https://vseosvita.ua/test?sort=date&cat=&class=&s=%D0%BF%D1%81%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%8F>
6. **«Пустунчик»** – дитячий портал з добіркою психологічних тестів для дітей та підлітків, а також розвивальних матеріалів
<https://pustunchik.ua/ua/checkYourself/tests-and-puzzles>
7. **Скринька психологічних порад та ігротек** (записи занять, ігор, майстер-класів)
(українською мовою)
https://www.youtube.com/playlist?list=PLGQtAl_vMq_ch4wVLgRUtV5Qq6fKuj1gl